

Václav Ondrák, Sbor národní bezpečnosti (1945–1948). Bakalářská práce, Praha 2016, 73 s.

Posudek školitele

Práce Václava Ondráka se zabývá problematikou Sboru národní bezpečnosti v letech 1945–1948. Souhlasím s autorovým názorem, že jde o období nejednoznačně hodnocené, zejména pokud jde o kvalitu demokracie, a s následnou tezí, že právě výzkum mocenského státního aparátu nám může lépe osvětlit nejen povahu tohoto režimu tzv. 3. republiky, ale také okolnosti, za nichž v únoru 1948 došlo k převzetí moci komunisty. Téma práce i její struktura jsou v úvodu vymezeny, chybí mi však zřetelněji formulované výzkumné otázky; jejich absence pak vede k popisnosti a metodologické a částečně též koncepční povrchnosti celé práce.

První tři kapitoly práce (Sbor národní bezpečnosti v roce 1945; Sbor národní bezpečnosti do přijetí zákona o národní bezpečnosti; Sbor národní bezpečnosti v zápase o moc) se zabývají dějinami Sboru národní bezpečnosti od jeho počátků v roce 1945 až po období února 1948. Autor v nich především řeší postupný organizační a legislativní vývoj Sboru (jenž byl poměrně diskontinuitní s předchozím obdobím), a s tím související snahu Komunistické strany Československa o jeho postupné mocenské ovládnutí. Čtvrtá kapitola (Sbor národní bezpečnosti v denní praxi) je koncipována tematicky: věnuje se práci uniformované složky SNB – Veřejné bezpečnosti, Kriminální službě, Říčnímu oddělení a Bezpečnostnímu letectvu i problematice ostrahy hranic (werwolfové, banderovci). Nejzajímavější částí této kapitoly je podle mého názoru analýza tří kriminálních případů (vraždy a pokus o vraždu) z poválečného období na základě původních trestních spisů. Práci uzavírá pokus o analýzu reflexe tématu v dobovém tisku. V této části mohlo být vykonáno více: články nejen evidovat, ale pokusit se i o jejich interpretaci a o interpretaci jejich jazyka v kontextu dobových diskurzů (bylo jich vůbec ještě v „lidové demokracii“ více?).

Autor prokázal dobrou znalost odborné literatury i schopnost ji kriticky hodnotit (té kvalitní je k tématu opravdu poskrovnu, autor byl někdy nucen pracovat i se starší literaturou), vytěžil tištěné prameny legislativní povahy i některá dobová periodika (o limitech práce s nimi viz výše). Pokud jde o archivní prameny, práce se bohužel opírá pouze o výběrové dokumenty (jakkoliv zajímavé) z Muzea Policie České republiky. Citelně chybí alespoň sonda do pramenů Archívu bezpečnostních složek, což je o to zvláštnější, že to autor v abstraktu práce slibuje.

Jsem toho názoru, že práci by prospěl větší autorův odstup od zkoumané problematiky; to by prospělo větší vytríbenosti jeho slohu (Srv. věty typu: „Původně apolitické útvary policie, četnictva a zpravodajské složky byly transformovány do Sboru národní bezpečnosti, který *nechvalně proslul* (I. Š.) při všech dějinných událostech, k nimž v Československu došlo po roce 1945.“) V částech, kde je analyzován denní tisk, zůstává autor u obsáhlých citací z periodik, aniž by přistoupil k hlubší analýze a interpretaci těchto pramenů.

Bakalářská práce Václava Ondráka bezpochyby splňuje nároky kladené na bakalářskou práci, patří však ze všech výše uvedených důvodů spíše k průměrné. Navrhuji proto hodnocení **dobře**.

Praha, 13. 6. 2016

prof. Ivan Šedivý